

П'ЯТДЕСЯТ РОКІВ ТОМУ ПОЧАЛАСЯ ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА

Так починалася війна

Німецькі війська в'їжджають біля Бидгощі у польський коридор.

Міліція громить демонстрацію з нагоди підписання пакту Молотова-Ріббентропа

Київ. — Українське Пресо-Агентство в Лондоні повідомляє, що 23-го серпня в Києві відбувся мітинг, метою якого було засудження пакту Молотова-Ріббентропа. Організатори були Українська Народна-Демократична Ліга та УГС. Була представлена заява у Виконкомі на проведення мітингу перед будинком Верховної Ради УСР. Тому, що дозвіл з вимогою змінити місце мітингу одержано щойно 21-го серпня, більша частина учасників збиралась о год. 20-й під будинком Верховної Ради УСР, а потім подалась Хрещатиком до центрального стадіону. В часі походу було піднято естонський, латвійський, білоруський, молдавський та український національні прапори. Міліція затримала представника латвійського народного Руху, який ніс двометровий червоно-біло-червоний національний прапор. На вимогу демонстрантів його було звільнено. Міліція чотири рази виривала у демонстрантів блакитножовтий український національний прапор. В похід прийняло участь біля 1,5 тисячі людей.

Мітинг тривав біля двох годин. Лідер УНДЛ Євгеній Чернишев розповів про історію підписання пакту про неагресію між СРСР та Німеччиною, про напад на Польщу, окупацію Прибалтики та завоювання Фінляндії, а також про наслідки насильного возз'єднання західної та східної України. Громада хвилиною мовчки ашанувала пам'ять загиблих в Україні у 30-ті роки. Засвічено свічки.

Коли присутні не підкорилися наказові поховати українські національні прапори, міліція озброєна кийками, почала витиснювати демонстрантів, забрала прапори. За неслухняність супроти міліції було затримано чотири особи. Громадяни скандували: «Фашисти!», «Геть окупанти!», «Геть з Шербицьким!».

Виступаючи на мітингу представник УГС, Шевченко, сказав: «Україна не може бути самостійною, поки не будуть вільними Литва, Латвія та Естонія».

Сергій Набока застерігав присутніх перед розпалюванням міжнаціональної ворожнечі.

Дмитро Федоров розповів про період становлення радянської влади на Західній Україні.

Виступали також голова Ровенської філії НРУ Боровський та голова Спільної незалежної української молоді. На паркані прикріплено плакат, на якому зачитано слова Ріббентропа: «Я відчув себе немов серед старих партійних товаришів». Взяли також слово представники Ленінградського та Латвійського Народних фронтів.

Під час мітингу оголошено, що 2-го вересня будуть спроваджені та перешкодані тліні останки Василя Стуса, Олексія Тихого та Юрія Литвина.

СВОБОДА UKRAINIAN DAILY

№ 204. Дієрсі Сіті, Н. Дж. субота, 2-го вересня 1939.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗАХІСНІХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ЦІНЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗАХІСНІХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Vol. XXVI. No. 166. Jersey City, N. J., Saturday, September 2, 1939. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВІЙНА МІЖ ПОЛЬЩЕЮ І НІМЕЧЧИНОЮ

АССОШІАТЕД ПРЕС ПОДАЄ: НІМЕЦЬКІ ЛІТАКИ БОМБАРДУВАЛИ КРАКІВ, КАТОВИЦІ, ТЧЕВ І ЧЕНСТОХОВУ. В ДАНИЦІ БОРЬОТВА.

Французська агенція Гаваса стверджує, що Німеччина розпочала воєнні кроки супроти Польщі. А польська амбасада подає, що німецькі війська ввійшли на польську територію в чотирьох місцях. Американське радіо подає: Німецькі літаки бомбардували 11 польських міст, між ними Варшаву.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ

В Європі маємо першу війну. Є вона покінчи між Німеччиною і Польщею, але переміститься дуже скоро у війну загальної світової. На війну втягнута та боротьба українського народу. Бо мусить бути так, що кожне порятунок в Європі мусить зацікавити український народ і викликати покращення українську справу. Викликати її тепер уже самі події і інтереси викликають. А крім того, щомоментово, виділяється ця справа і сам український народ: на Рівні Землі. А також усе, де він є живий. За українську справу постійно і українська імміграція в Західних Державах. Зробити це не буде важко, бо у нас Західних Держав стоїть за демократію, за свободу, за право свободи і насильства. А американський народ уже перемістився проти кримі, які походить з тих різних міжнародних договорів і міжнародних постанов, що їх закладено по минулій світовій війні, а насильством яких і 45-мільйонна українська імміграція була поцитувана і поцитуванням свободного і державного життя на своїй іррадіальній українській землі. Ось тому маємо намір, що тепер прийшов той час, коли Західні Держави будуть мити своїм авторитетом і владою у світовій політиці до того ступня, щоб здійснити дані американські кміти про самовизначення народів, а в тому і про самовизначення України.

Стоючи твердо при американських демократичних ідеалах і мілані інтересах Західних Держав, маємо тепер без великих труднощів придати симпатії американського народу і уряду на сторону наших і справедливих домашніх. 45 мільйонів українців в Європі. Бо ті українці хочуть тільки бути вільними і незалежним народом у вільній і незалежній українській державі, побудованій на українських землях, і на принципах землі Вашингтона, як того собі бажав визволення української нації — Тарас Шевченко. Допомогти українському народові це означає — наш обов'язок. А об'єднання біля нас план — це означає розуму, патріотизму і чести української імміграції в Америці.

Об'єднання Українських Організацій в Америці, як репрезентанти політичної думки американських українців, стоїмо від самого початку свого існування, себто від 1922 року, на тому, що український народ повинен мати свій власний, і по ній, мілані жертв за те, щоб ми мати на своїх землях свій план, народоправу, українську державу. Така держава була створена

Українці й балтійці в Сан Франсіско вели діалог зі совєтським консулом

Сан Франсіско, Каліф. (Т. Городиська). — Блакитножовтий прапор незалежної України майорів перед будівлею совєтського консуляту, тут, у середу, 23-го серпня, в день 50-річчя підписання несправного договору між СРСР і нацистською Німеччиною — Молотовим і Ріббентропом, — про поділ Європи, тобто «ненапад». Приблизно сотня демонстрантів, одягнених у кольоритні строї України, Латвії, Литви й Естонії, з транспарантами й національними прапорами, з гаслами незалежності, демократії, гласності і свободи, та вимогою, щоб совєти забирались геть, прибули під консуляту СРСР, після чого четверо представників цих чотирьох американських етнічних груп увійшли до імпозантного будинку совєтського представництва, розташованого на горі в дорожній ділянці міста, щоб їхні вимоги вислухав совєтський консул.

Естонський представник Уно Вайдеман подав листа російському консулові Борисові Васеву від Балтійсько-Американської Ліги Свободи. Лист, заарештований до консула Валентина Каменева, вимагав від уряду СРСР негайного відкликання заганяного договору і негайного усунення тієї колосальної шкоди, яку нанесено Балтійським країнам, «совєтською дружбаю з Адольфом Гітлером», а також можна вчинити лише швидким виводом совєтських військ з території цих Балтійських країн, куди є незалежних і вільних.

Консул Б. Васев заперечив, хоч дуже стримано, що пакт неагресії усувала війна і що Балтійські країни «самі добровільно попросили СРСР охоронити їх від нацистів», та що Червона армія «не була армією окупаційною».

Йому заперечили: представник латвійської Емілії Елстінс та представник литовців, що є теж репортером-кореспондентом газети у Вільнюсі, Литва, який перебував тут на відвідинах. Консул все таки впер-

ГАЗЕТА „ПРАВДА“ ХАРАКТЕРИЗУЄ ПОДІЇ 1939 РОКУ

Москва. — У зв'язку з 50-річчям нападу Німеччини на Польщу, в СРСР активізувалися дискусії навколо договору про ненапад, підписаного Молотовим і Ріббентропом 23 серпня 1939 року. Створена і працює Комісія з'їзду народних депутатів СРСР по політичній і правовій оцінці цього договору про ненапад між Німеччиною і СРСР. Газета „Правда“ з 18-го серпня ц.р. опублікувала інтерв'ю з головою комісії, секретарем ЦК КПСС О. Яковлевим, який підтвердив, що договір цей застав совєтська громадянська зненацька, оскільки протягом попередніх шести років Совєтський Союз виступав як непримиримий противник фашизму. Зазначивши, що комісія ще не завершила свою роботу, тому він висловлює лише свою приватну думку.

О. Яковлев сказав, що „до 2-го серпня воєнні переговори між СРСР, Англією і Францією зайшли в тупик і фактично провалились. На прохання англійців і французів у переговорах було оголошено перерву на невизначений строк, хоча в Лондоні так само добре, як і в Москві, знали, що німецька агресія проти Польщі призначена на період з 25-го по 28-ме серпня і у всякому випадку не пізніше 1-го вересня».

Далі Яковлев розповів, що Лондон і Берлін на таємних переговорах в середині серпня змовилися про поїздку 23-го серпня другого за рангом діяча третього рейху Герінга на Британські острови на зустріч з Чемберленом. Очевидно дві імперії планували „історичний компроміс“ глобального масштабу, ігноруючи інтереси не тільки СРСР, але й Франції, Польщі та інших східноєвропейських країн.

Лондон і Париж передбачали, що Німеччина і СРСР зискровть одне одного, а тоді західні демократії продуктивно їм свої умови миру. Згідно зі словами Яковлева, ініціатива укладення договору про ненапад походила від Німеччини, але у Сталіна не було вибору, бо СРСР у 1939 році не був готовий до війни ще більше, ніж у 1941-му. Спочатку Кремль кілька разів відмовився прийняти Ріббентропа. Сталін, очевидно, хотів прояснити чим закінчатимся переговори з Англією і Францією.

Однак англійський і французький уряди, зрозумівши, що час миру в Європі минув, швидко втратили інтерес до Совєтського Союзу. Чемберлен і його міністри почали гарячково шукати способів догодити в останній момент Гітлерові. Вони також сподівалися, що поляки їм підпалять, як колись підпаляв Бенеш у Чехословаччині. Однак все склалося інакше.

„Документи свідчать про те, — продовжував Яковлев, — що 23-24-го серпня, наступного дня після підписання договору про ненапад з Німеччиною, Сталін був у крайній несповісті: а раптом Гітлеру вдалося використати договір як дубинку для вибивання з Англії і Франції потрібних йому поступок... Використовуючи різні канали, Сталін намагався схилити Паризький Лондон до продовження московських військових переговорів і навіть позначив приблизну дату їх відновлення — 30-го серпня. Ніякого відгуку на ці пропозиції не було».

Далі Яковлев розповів, що Лондон і Берлін на таємних переговорах в середині серпня змовилися про поїздку 23-го серпня другого за рангом діяча третього рейху Герінга на Британські острови на зустріч з Чемберленом. Очевидно дві імперії планували „історичний компроміс“ глобального масштабу, ігноруючи інтереси не тільки СРСР, але й Франції, Польщі та інших східноєвропейських країн.

Лондон і Париж передбачали, що Німеччина і СРСР зискровть одне одного, а тоді західні демократії продуктивно їм свої умови миру. Згідно зі словами Яковлева, ініціатива укладення договору про ненапад походила від Німеччини, але у Сталіна не було вибору, бо СРСР у 1939 році не був готовий до війни ще більше, ніж у 1941-му. Спочатку Кремль кілька разів відмовився прийняти Ріббентропа. Сталін, очевидно, хотів прояснити чим закінчатимся переговори з Англією і Францією.

Однак англійський і французький уряди, зрозумівши, що час миру в Європі минув, швидко втратили інтерес до Совєтського Союзу. Чемберлен і його міністри почали гарячково шукати способів догодити в останній момент Гітлерові. Вони також сподівалися, що поляки їм підпалять, як колись підпаляв Бенеш у Чехословаччині. Однак все склалося інакше.

„Документи свідчать про те, — продовжував Яковлев, — що 23-24-го серпня, наступного дня після підписання договору про ненапад з Німеччиною, Сталін був у крайній несповісті: а раптом Гітлеру вдалося використати договір як дубинку для вибивання з Англії і Франції потрібних йому поступок... Використовуючи різні канали, Сталін намагався схилити Паризький Лондон до продовження московських військових переговорів і навіть позначив приблизну дату їх відновлення — 30-го серпня. Ніякого відгуку на ці пропозиції не було».

Далі Яковлев розповів, що Лондон і Берлін на таємних переговорах в середині серпня змовилися про поїздку 23-го серпня другого за рангом діяча третього рейху Герінга на Британські острови на зустріч з Чемберленом. Очевидно дві імперії планували „історичний компроміс“ глобального масштабу, ігноруючи інтереси не тільки СРСР, але й Франції, Польщі та інших східноєвропейських країн.

Лондон і Париж передбачали, що Німеччина і СРСР зискровть одне одного, а тоді західні демократії продуктивно їм свої умови миру. Згідно зі словами Яковлева, ініціатива укладення договору про ненапад походила від Німеччини, але у Сталіна не було вибору, бо СРСР у 1939 році не був готовий до війни ще більше, ніж у 1941-му. Спочатку Кремль кілька разів відмовився прийняти Ріббентропа. Сталін, очевидно, хотів прояснити чим закінчатимся переговори з Англією і Францією.

Однак англійський і французький уряди, зрозумівши, що час миру в Європі минув, швидко втратили інтерес до Совєтського Союзу. Чемберлен і його міністри почали гарячково шукати способів догодити в останній момент Гітлерові. Вони також сподівалися, що поляки їм підпалять, як колись підпаляв Бенеш у Чехословаччині. Однак все склалося інакше.

„Документи свідчать про те, — продовжував Яковлев, — що 23-24-го серпня, наступного дня після підписання договору про ненапад з Німеччиною, Сталін був у крайній несповісті: а раптом Гітлеру вдалося використати договір як дубинку для вибивання з Англії і Франції потрібних йому поступок... Використовуючи різні канали, Сталін намагався схилити Паризький Лондон до продовження московських військових переговорів і навіть позначив приблизну дату їх відновлення — 30-го серпня. Ніякого відгуку на ці пропозиції не було».

Далі Яковлев розповів, що Лондон і Берлін на таємних переговорах в середині серпня змовилися про поїздку 23-го серпня другого за рангом діяча третього рейху Герінга на Британські острови на зустріч з Чемберленом. Очевидно дві імперії планували „історичний компроміс“ глобального масштабу, ігноруючи інтереси не тільки СРСР, але й Франції, Польщі та інших східноєвропейських країн.

Лондон і Париж передбачали, що Німеччина і СРСР зискровть одне одного, а тоді західні демократії продуктивно їм свої умови миру. Згідно зі словами Яковлева, ініціатива укладення договору про ненапад походила від Німеччини, але у Сталіна не було вибору, бо СРСР у 1939 році не був готовий до війни ще більше, ніж у 1941-му. Спочатку Кремль кілька разів відмовився прийняти Ріббентропа. Сталін, очевидно, хотів прояснити чим закінчатимся переговори з Англією і Францією.

Однак англійський і французький уряди, зрозумівши, що час миру в Європі минув, швидко втратили інтерес до Совєтського Союзу. Чемберлен і його міністри почали гарячково шукати способів догодити в останній момент Гітлерові. Вони також сподівалися, що поляки їм підпалять, як колись підпаляв Бенеш у Чехословаччині. Однак все склалося інакше.

„Документи свідчать про те, — продовжував Яковлев, — що 23-24-го серпня, наступного дня після підписання договору про ненапад з Німеччиною, Сталін був у крайній несповісті: а раптом Гітлеру вдалося використати договір як дубинку для вибивання з Англії і Франції потрібних йому поступок... Використовуючи різні канали, Сталін намагався схилити Паризький Лондон до продовження московських військових переговорів і навіть позначив приблизну дату їх відновлення — 30-го серпня. Ніякого відгуку на ці пропозиції не було».

Далі Яковлев розповів, що Лондон і Берлін на таємних переговорах в середині серпня змовилися про поїздку 23-го серпня другого за рангом діяча третього рейху Герінга на Британські острови на зустріч з Чемберленом. Очевидно дві імперії планували „історичний компроміс“ глобального масштабу, ігноруючи інтереси не тільки СРСР, але й Франції, Польщі та інших східноєвропейських країн.

Лондон і Париж передбачали, що Німеччина і СРСР зискровть одне одного, а тоді західні демократії продуктивно їм свої умови миру. Згідно зі словами Яковлева, ініціатива укладення договору про ненапад походила від Німеччини, але у Сталіна не було вибору, бо СРСР у 1939 році не був готовий до війни ще більше, ніж у 1941-му. Спочатку Кремль кілька разів відмовився прийняти Ріббентропа. Сталін, очевидно, хотів прояснити чим закінчатимся переговори з Англією і Францією.

Однак англійський і французький уряди, зрозумівши, що час миру в Європі минув, швидко втратили інтерес до Совєтського Союзу. Чемберлен і його міністри почали гарячково шукати способів догодити в останній момент Гітлерові. Вони також сподівалися, що поляки їм підпалять, як колись підпаляв Бенеш у Чехословаччині. Однак все склалося інакше.

„Документи свідчать про те, — продовжував Яковлев, — що 23-24-го серпня, наступного дня після підписання договору про ненапад з Німеччиною, Сталін був у крайній несповісті: а раптом Гітлеру вдалося використати договір як дубинку для вибивання з Англії і Франції потрібних йому поступок... Використовуючи різні канали, Сталін намагався схилити Паризький Лондон до продовження московських військових переговорів і навіть позначив приблизну дату їх відновлення — 30-го серпня. Ніякого відгуку на ці пропозиції не було».

Далі Яковлев розповів, що Лондон і Берлін на таємних переговорах в середині серпня змовилися про поїздку 23-го серпня другого за рангом діяча третього рейху Герінга на Британські острови на зустріч з Чемберленом. Очевидно дві імперії планували „історичний компроміс“ глобального масштабу, ігноруючи інтереси не тільки СРСР, але й Франції, Польщі та інших східноєвропейських країн.

Лондон і Париж передбачали, що Німеччина і СРСР зискровть одне одного, а тоді західні демократії продуктивно їм свої умови миру. Згідно зі словами Яковлева, ініціатива укладення договору про ненапад походила від Німеччини, але у Сталіна не було вибору, бо СРСР у 1939 році не був готовий до війни ще більше, ніж у 1941-му. Спочатку Кремль кілька разів відмовився прийняти Ріббентропа. Сталін, очевидно, хотів прояснити чим закінчатимся переговори з Англією і Францією.

Однак англійський і французький уряди, зрозумівши, що час миру в Європі минув, швидко втратили інтерес до Совєтського Союзу. Чемберлен і його міністри почали гарячково шукати способів догодити в останній момент Гітлерові. Вони також сподівалися, що поляки їм підпалять, як колись підпаляв Бенеш у Чехословаччині. Однак все склалося інакше.

„Документи свідчать про те, — продовжував Яковлев, — що 23-24-го серпня, наступного дня після підписання договору про ненапад з Німеччиною, Сталін був у крайній несповісті: а раптом Гітлеру вдалося використати договір як дубинку для вибивання з Англії і Франції потрібних йому поступок... Використовуючи різні канали, Сталін намагався схилити Паризький Лондон до продовження московських військових переговорів і навіть позначив приблизну дату їх відновлення — 30-го серпня. Ніякого відгуку на ці пропозиції не було».

Так починалася війна

Молотов підписує договір неагресії із СРСР в присутності Сталіна. За Молотовим стоїть Й. фон Ріббентроп, міністер закордонних справ Німеччини.

Так починалася війна

Німецькі війська в'їжджають в галицьке село — (картина В. Прайса)

Горбачов засуджує демонстрації у Прибалтійських країнах

Москва. — Генеральний секретар Комуністичної партії Михайл Горбачов враз із Політбюром засуджує „націоналістичні демонстрації“ в прибалтійських країнах, що там відбулися з приводу 50-річчя підписання німецько-совєтського договору, в наслідок якого ці держави прилучено до СРСР.

Як відомо, в суботу 26-го серпня ц.р. Політбюро опублікувало комюнікат, у якому гостро скритиковано націоналістичні рухи в Естонії, Литві та Латвії, що розгорілися в останньому часі у зв'язку із 50-річчям Другої світової війни. Тому, що М. Горбачов перебуває тепер на літньому відпочинку між народні політичні коментари

подіозрівали, що консервативні члени Політбюро виготовили цей документ без порозуміння із генеральним секретарем партії.

Геннадій І. Герасімов, речник М. Горбачова, подав, однак, до преси пояснення, що генеральний секретар був добре поінформований про цю заяву та вповні погоджується з її змістом та був її співтворцем.

Це сталося після того, як провідники цих трьох країн публічно вимагали від М. Горбачова, щоб він заявив, що він підписався під тим гострим засудженням нових напрямів політики в прибалтійських країнах та їхнього стремління до не-

залежності. Досі вони вважали М. Горбачова своїм прихильником більшої національної свободи і навіть тепер, після висянення Г. Герасімова, вони сумніваються про співзвучність Горбачова у такому гострому засудженні Політбюром націоналістичних рухів в Прибалтиці, та думають, що генеральний секретар підписав цю заяву під тиском.

В Естонії група з 28 членів нового національного Конгресу народних депутатів — 29-го серпня ц.р. в телеграмі до М. Горбачова, стверджує, що депутати бачать в гострій реакції Політбюра можливість висилки військових сил для встановлення порядку у Прибалтиці.

(Закінчення на стор. 3)

Вересень 1939-го

Пакт Ріббентропа-Молотова з 23-го серпня 1939 року подав зелене світло для Другої світової війни, і 1-го вересня 1939 року почали падати перші бомби на всі важливіші залізничні вузли у Польщі рівно 50 років тому.

Конфлікт Німеччини з Польщею формально існував за місто Гданськ, по-німецьки Данціг. Це місто з околицею над Балтійським морем відізнавало масив Німеччини від Східної Пруссії з її столицею Кенігсбергом, — по-польськи Крулевець. Була компромісова концепція, щоб створити для Німеччини „коридор“ поперез Гданськ, при чому Гданськ став би „вільним містом“. Такого компромісу не хотіла ні одна ні друга сторона. Очманілий манією величисті, Адольф Гітлер знайшов догідну пору для реалізації своєї теорії про вищість нордійської раси, в якій німці були „юберменшами“. Поляки ж мали таку нікудишню розвідку і так не орієнтувались у дійсній німецькій збройній потузі, що вели пересадну пропаганду — маршу на Берлін.

Блискавична війна — „Бліцкриг“ — проти Польщі тривала три тижні. Одинокий поважний спротив польської армії був під Кутном. У цій битві німці застосували тактику, якої трималися в усіх пізніших походах: творити з бойовища „котел“, оточений німецькими танками. Катастрофа Польщі була для чесних патріотичних одиниць такою страхотливою несподіванкою, що деякі з них стріляли собі в лоб: львівський воевода Альфред Білик, колишній прем'єр полковник Валерій Славек, — щоб згадати бодей двох. Ще болючішим ударом для Польщі була зрада одних псевдопартнерів та байдужість інших. Польща, розташована поміж Німеччиною і Росією, перемальована на Советський Союз, бажала забезпечити собі тривалість існування і мила пактами неагресії. Так 25-го липня 1939 року підписано пакт неагресії з Советським Союзом, 25-го січня 1934 року заключено пакт неагресії з Німеччиною. Проте Адольф Гітлер, проголосив 28-го квітня 1939 року, що німецько-польський пакт неагресії неважний. Польща шукала рекомпенсати за пакт з Німеччиною у наближенні до Англії: у квітні 1939 року польський міністер закордонних справ полк. Юзеф Бек підписав у Лондоні договір приязні між Польщею і Англією. А проте Третій Райх Адольфа Гітлера став уже такий грізний, що західні держави Європи пробували угодою виминити великий зудар. Таким чином прийшло 9-го вересня 1938 року до сумнозвісної Мюнхенської конференції з участю французького прем'єра Едуарда Деладье і англійського прем'єра Невіла Чемберлена. На конференції Франція і Англія погодились на право Німеччини анексувати так званий Судетський край, частину Чехо-Словаччини, і зробили багато інших поступок. Замість заспокоїти загарицький апетит Гітлера, — Мюнхенське угодиство скріпило в ньому віру в його перемогу над всією Європою. Польща була тільки першою країною, що впала жертвою. За нею прийшли Норвегія, Бельгія, Голландія, Франція і ввесь Балкан.

Жорстокість німецької політики в усіх окупованих країнах і безглуздість усіх тих воєнних походів спровокували постанови підпільних рухів спротиву. Французькі „Маки“, Польська Армія Крайова, Українська Повстанська Армія та інші стали до боротьби.

Так починалася війна

У перший день війни німецькі воєнки підносять на дорожні бар'єри заборони в'їзду до Польщі

Д-р Володимир Боднар

КОЛИ СПАЛАХНУЛА ДРУГА СВІТОВА ...

Літо 1939 року було дуже гаряче і добре на врожай. На вакаціях я радо допомагав в господарстві, косив траву чи конюшину, звозив снопи, рубав дрова та інше, коли заходила потреба. Покійний батько о. крилошанин Євген Боднар довгі роки був парохом у Мостах Великих. У цьому місті ще був один священник — катехит — покійний о. крилошанин Василь Клоос, батько д-ра Олександра Клооса. Літо 1939 року було якось виїмковим — безжурним та надзвичайно радісним. Але поволи збиралась густа хмара і надходила буря на політичний небосхил. Агресивний німецький диктатор Гітлер ставив щораз більше територіальні вимоги для свого райху, а поляки побренькували шабелями і голосили що в разі війни будуть гнати німців аж до Берліну. Коли вже

Д-р Іван Фліс, головний редактор Українського Народного Союзу:

— Чи знаєте, що 1-го вересня це мій день народження? Дивний збіг обставин! 1-го вересня 1939 року я був ще учнем середньої школи в Нк Йорку. Цього дня після закінчення науки ми ще залишилися у школі із двома товаришами, коли до нас прибіг інший шкільний товариш із новиною, що саме проголосили радюю, що в Європі вибухла війна і німецькі війська переступили польський кордон. Здається, найбільше із нашої групи я відчув страх, почувши цю вістку, бо добре запам'ятав як мені батьки розповіли про Першу світову війну в Галичині та її наслідки для українців. Тому мої перші думки були: „що буде тепер в нашій батьківщині? Чи знову українці будуть жертвами насильства і наїзду „добрих“ сусідів? Тому від того дня я точно слідую за вістками в американській пресі та радю і з молодечою радістю вітаю новини про несподівану скору програму Польщі. А відтак прийшли інші події, мені дозволили закінчити середню школу а тоді покликали до американського війська...

Ред. Іван Кедрин-Рудницький, сеньйор українських журналістів і видатний політичний діяч: — Ми вже сподівалися, що політичні події в Європі у 1939 році можуть довести до війни, зокрема коли слідкували за загарицькими посунами гітлерівської Німеччини, заняття Австрії та Чехо-Словаччини. Про це ми широко дискутували в редакції „Діла“ щоденно. І цього пропам'ятного дня у п'ятницю, 1-го вересня, я пішов, як звичайно, вранці до редакції нашого щоденника, де вже були мої товариші праці, редактори, Іван Німчук, Михайло Рудницький, Осип Боднарчук, Михайло Хома, Богдан Галайчук і Роман Купчинський. Усі вже знали, що війна формально розпочалася, але як розвинулась подія ніхто ще не припускав. Вкортці зай-

стало досить гарячо, а то і небезпечно, бо поляки послали нагілку на українців, заарештувавши активних діячів та виславши їх до табору в Березі Картузькій, як, наприклад, мігра Степана Лозинського, конципіста адвоката Івана Малка в Мостах і то перед самою війною — я тримався на острозі і рішив для певності ночувати в столілі і не показуватися. Втасмичений Ілько, який у нас доглядав коні та корови, мав дати мені заздалегідь знати про небезпечку, а я зі столілі — вже дав би собі раду! на вітачка та шукай вітра в полі! Зрештою молодому „морю по коліна“.

З вибухом війни ситуація ще більше загострилась, бо наді мною зависло мариво, що покличуть до війська і на війну, на що я зовсім не мав охоти. Я дівав поборову катєгорію „А“, а

(Закінчення на стор. 3)

ВІДЛУННЯ ВІЙНИ

Редакція нашого щоденника у зв'язку з річницею вибуху Другої світової війни звернулася до декількох осіб із запитом, як вони пригадують початок цього світового катаклізму, який спричинив величезні жертви та змінив долю не лише поодиноких осіб, але й цілих народів, особливо українського.

шов до редакції директор Видавництва „Діла“ о. канонік Дам'ян Лопатинський і ми зібрався, щоб вирішити, що нам далі робити. В часі наших нарад у цій тиші, що панувала цього ранку на вулицях нашого Львова, ми почувли вперше гуркіт літаків. А за кілька хвилин — перші бомби знищили залізничну станцію. Ми замкнули редакцію та розійшлися додому.

В три тижні пізніше двері редакції „Діла“ відкрив голова Академії Наук УССР Олександр Корнійчук...

Микола Руденко, письменник, голова Закордонного Представництва УГС: — Минуло півстоліття, як почалась Друга світова війна, вона застала мене в Києві — я щойно вступив до Київського університету. Дивно було споглядати, як увечері українська столиця освілювалась синіми ліхтарями — враження було таке, ніби кинили опинилися на дні велетенського акваріума. Ми, студенти, бралися за руки й до півночі ходили по вулицях. А десь там, на заході, Червона армія звільняла від польського поневолення наших братів українців. Ось уже й Львів став нашим, українським. Радю славидо мудрого батька народів — товариша Сталіна.

І все ж мимоволі закралася сумніви: нас роками закликали ненавидіти фашистів — і раптом вони зробилися нашими вірними союзниками. Навіть гітлерівська партія була оголошена братською. Як це могло статися? Це ж однаково, що ніч перейменувати в день і наваки. Та ми не обмінювалися думками — нас привчили мовчати.

А везабарі на першому курсі лишилися тільки самі дівчата, один низькорослий горбань і я. Всіх хлопців — першокурсників, яким виповнилося вісімнадцять років, забрали до війська. Я не пройшов медичної комісії: іще в дитинстві втратив ліве око. Власне, око лишилося, але був перебитий зоровий нерв. Отже я мав право продовжувати навчання. Мав право — і не міг: мені здавалося, що всі університетські дівчата потай глузують з мене. Тоді я кинув університет, поїхав додому, в Донбас, і там пройшов медичну комісію. Проходив її так: коли мене змушували затулити рукою праве око й дивитися лівим, я залишав непомітно літуну й дивився правим. У жовтні 1939 року я вже був рядовим кінотного полку в Москві.

Ред. Лідія Бурачинська, журналістка, довголітня голова Союзу Українок Америки: — У цей час останніх днів серпня 1939 року, я саме повернулася з відвідин своїх батьків у Чернівцях. На діврі зустрів мене мій чоловік, вісткою, що треба готуватися до війни бо вона може початися кожного дня. Я не хотіла в це повірити. Але так сталося і 1-го вересня 1939 року ми мусіли погодитися із жахливим фактом. Це була п'ятниця, прегарний і ще дуже гарячий день і мені було чомусь жалко, що мушу провести його вдома, бо на вулиці Львова я не мала відваги виходити. В місті була тиша, сонце палило і так не хотілося вірити у дійсність. Але гук перших бомб все змінив...

(Закінчення на стор. 3)

В. Пивоварник

НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ

Живна добігають до кінця. Ще тут і там, на розлогих полях, видніють рештки полукіпків ячменю, вієса й гречки. Дещо притих скрип возів, що ще недавно вгналися під тягарем золотої пшениці й жита. З'являються перші пугачі й пригтовляють ріллу на зимовий посів. Господині метушаться коло своїх хат, вибілюють їх, порядкують унутрі, печуть різні добрі речі. Бо за два дні в тій дільниці міста величавий відпуст — празник Успіния Пречистої Діви Марії. Прийдуть єпископ, десятки священників і тисячі прочан. Це вже давня традиція в церкві Успіния ПДМ.

На великих подвір'ях місцевих міщан можна вже бачити перші вози гостей із довколишніх сіл. Обачні селяни завчасу приїждять сюди, бо знають із досвіду, що в сам день відпусту не буде й мови про те, щоб знайти місце для „запаркування“ возів. Після заходу сонця на прицерковному цвинтарі роється від людей. З свічками в руках всі готуються до процесії. Починається вечірня відправа й лунає голос незвичайного проповідника. О. Й. К. Перед дзвіницею й уздовж монастирського муру гамірно; тут продавці розтаборилися із своїми „будками“ й продають різні речі. Розносяться звуки трубок і свистків і т. п. По якомусь часі маси людей проріджуються. Одні йдуть додому, а позамісцеві до своїх возів на нічліг. Треба ж відпочити, бо на наступний день найголовніша програма — Архирейська Служба Божя, св. Сповідь, св. Причастя тощо. І ось уже цей великий день. Однак, цим разом він не такий, як у минулі роки. Кудись поділися маси прочан, що ще кілька годин тому акривали старинний прицерковний цвинтар. Блискавкою розносяться чутка про загальну мобілізацію. Буде війна...

Чутка сталося дійсністю. Почалась війна. Ідемо до міста по газету. І вже розхопили люди, тому читаємо тільки наліпку — оголошення газети „Век новий“. Пішуть, що польські війська вже близько Берліну, а радю „подає, що поляки й „гудзіка“ не думають дати німцям. Здається,

Євген Маланик

ПОДСБРАДЦІ

Колегам

*Багато бачили. Багато перейшли ми
 Столиці і літ, і вулиць, і подій.
 Куди ж веде нас, віку невмилюмий,
 Сліпий водій, чи зрячий лиходій?*

*Ось миготять колони і тераси
 І арки замикаються в акорд —
 Вацлава Пляц чи пишна Фрідріхштрассе,
 Веселий Рінг чи Пляс де ля Конкорд.*

*І дочекались. І по Першій — Друга
 Пройшла, як смерч, і зжерла континент,
 Та не було, щоб крізь обличчя друга
 В розмові зимно визирнув агент.*

*Нас оминув задрожі і зрада,
 Бо в кожному з нас, як сяєво між злуд, —
 Над луком Лабі замок Подсбрада,
 Креслірки гамір, молодість і труд.*

*І хай тепер сліпий каньйон Бродвею
 І виходи Атлантик стереже, —
 Ніхто й ніщо нас не розлучить з Неою,
 Ніхто й ніщо наш дух не встереже.*

*І навіть час — в своїй безсилій злості:
 Ось стрінемося, як після злого сну,
 Й, здається, знов на калиновім мості
 Стрічася двадцять котурсь там весну.*

21. VIII. 1954.

Так починалася війна

Руйни Варшави після бомбардування німецьких літаків

Побережжя польської артилерійської частини в перші дні війни.

за день-два заберуть німецьку столицю. Гарязд, але чому ж тоді по вулицях і серед міщанських домів вештаються якісь незнайомі люди? Хто вони? Говорить з ними, а вони відповідають вам якось „ліною“ польською мовою, що вони втікачі із Шлезька. У віткорі з'являються над містом ескадри літаків. Їх 27 летять трійками, звертають у напрямі залізничної стації і скидають перші бомби на поблизу доми. Лунають перші постріли польської протиповітряної оборони — з криків і револьверів! Так, бо літаки — „драбини“, які недовго перед тим будинок літали, тепер у поблизу домі ліси й у кукуруді горючих будинків. У міжчасі, на вулицях небувалий до того часу рух: авта протипожежної сторжі, автобуси, вантажні й особові авта. Всі йдуть на пожежу, до Гумунії. Виглядає, що не „взяли“ польські війська Берлін...

Неділя, 17-го вересня 1939 року. Гарний, погідний день, і лиш коли третьої години по полудні впав дощ. Говорять, що до нашого міста входять большевицькі війська. Чому якраз вони? Та ж Польща не є у війні з ними. Ніхто не знає. Із одного костьола хтось стріляє до них. Вони реванжуються і підпалюють костьол. На наступний день тротуари вкриваються місцевими людьми. Вийшли подивитися на жовнірів із Сходу. Вони йдуть на танках, возах, або йдуть пішки, у повітря виповняється якимсь дивним сопухом від їхніх уніформ. Починаються спершу неспілі, пізніше відважніші розмови з ними. Ставимо їм різні питання, як от: „Чи є у вас помаранчі?“ На кожне питання та сама відповідь: „Є, є досить, їх виробляють на заводах, привеземо їх і вам“. Люди сміються з цих відповідей, хоч дехто із старших каже, що все це „недобре“. А проте, всіх дивує те, що на всі питання та сама відповідь, немов би цитата. Мало кому приходило на думку, що жовніри виконували наказ начальства відповісти людям якраз так, як вони це робили. В центрі міста воевода й посадення вітають військовиків квітами й закликають населення вести себе коректно до входячої армії, мовляв, вона їде Польщі на допомогу проти німців. Втікачі із Шлезька пригтовляються до від'їзду. Кажуть, що йдуть до Львова, бо там є збірний пункт, з якого їх відішлють додому... На полях блукають гарні коні, без своїх господарів — офіцерів польської армії. А де ж вони? Кажуть, що склали зброю й чекають дальшого наказу...

Закінчення буде.

ІВАН ДЕМ'ЯНЮК ВИСЛОВЛЮЄТЬСЯ:

"ВИ ЗАСУДИЛИ...ЛЮДИНУ ЯКА Є ЗОВСІМ НЕВИННА, НЕВИННА ОСОБА."

"Я НЕ Є ІВАН ГРОЗНИЙ І НАЙСПРАВЕДЛИВІШИЙ СВИДОК Є САМ БОГ, ЯКИЙ ЗНАЄ ШО Я НЕВИННИЙ."

"МЕНІ ЦЕ НЕ НАЛЕЖИТЬСЯ. Я НЕВИННИЙ, НЕВИННИЙ, НЕВИННИЙ — І БОГ Є МЕНІ СВИДОМ."

ТОМУ ЗВЕРТАЄМОСЯ З ПРОХАННЯМ: ДОПОМОЖІТЬ ЗАХИСТИТИ НЕВИННУ УКРАЇНСЬКУ ЛЮДИНУ СВОЇМИ МОЛИТВАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ ПОЖЕРТВАМИ — ПОДАЙМО БРАТНЮ РУКУ КОНЕЧНОЇ ДОПОМОГИ...

СВОЇ ПОЖЕРТВИ ПРОСИМО СЛАТИ НА АДРЕСУ:

THE JOHN DEMJANUK DEFENSE FUND
P. O. BOX 92819
CLEVELAND, OHIO 44192

Вже появилася книга

A THOUSAND YEARS OF CHRISTIANITY IN UKRAINE

"Тисяча років Християнства на Україні"

(англійською мовою)

Хронологія Християнства на Україні від 1-го століття до 1988 року. Великий формат, багато фотографій ілюстрацій (такі як: копіювання), тверда обкладинка, люксовий папір. Видання Смітсонівського Національного Музею Християнства на Україні у США, 1988. Балтимор, стор. 312, ціна 50.00 дол.

Набувати у книгарні Свободи

SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Мешканців стеїту Нью Джерсі обов'язує додати до цін 6% ставового податку

IKT **KOBASNIUK TRAVEL INC.**
157 Second Avenue, New York, N.Y. 10003
(212) 254-8779
Toll Free — (800) 535-5587

1989 ESCORTED GROUP TOURS

November 1 OSIN	\$1888.00 Lufthansa 14 Days	Budapest (transit) — Lviv — Ternopil — Budapest Single Supplement \$220.00 3 meals per day included
--------------------	-----------------------------------	---

FINAL RESERVATION DATE WITH A VALID PASSPORT — SEPT. 18, 1989

We are advising that the following rayons (districts) are presently open for visits with relatives/friends:

BRODY, PEREMÝSHLANY, STRYJ, ZHYDATCHIV, ZOLOTCHIV

ITINERARIES AND PRICES SUBJECT TO CHANGE WITHOUT PRIOR NOTICE

To: **KOBASNIUK TRAVEL INC.**
157 Second Avenue
New York, N.Y. 10003

Enclosed is \$250.00 per person
LAND PORTION DEPOSIT for 1989 Tour

Tour Name _____ Departing USA on _____

Name/s: _____

Address: _____ Street _____ City _____ State _____

Zip Code _____ Area Code () Tel. No. _____

ДВА МОЛОДІ МАДЯРСЬКІ активісти були вислані з Чехо-Словаччини за участь в антиурядовій демонстрації, присвяченій 20-річчю окупації Чехо-Словаччини військами Варшавського Пакту. Суддя Празького окружного суду Ян Белоглазек визнав громадян Мадяришини Дьора Керені і Томаша Дойча винними в порушенні громадського порядку і покарав кожного грошовою карою в сумі 5,000 крон (500 доларів). Під час демонстрації 21-го серпня міліція затримала 320 чехів і 50 чужинців, серед яких було сім мадярів. Минулого тижня всі вони були відпущені. Грошові кари, накладені на мадярських активістів, були негайно виплачені мадярським консулом у Празі.

НОВИЙ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Польщі Тадеуш Мазовецький користується підтримкою широких верств населення і активістів різних поглядів. Про це свідчать дві недавні події: припинення страйку залізничників Лодзі і виступ міністра оборони Флоріяна Савіцького перед випускниками військового училища. Залізничники Лодзі почали страйк у п'ятницю, 25-го серпня і погрозували не припинити його до того часу, поки не доб'ються підвищення платні. Появилися повідомлення, що до них готові приєднатися робітники інших великих залізничних вузлів країни. Якщо б це сталося, економіка Польщі виявилася б вкрай паралізованою. Лех Валенса особисто звернувся до страйкарів: "Дайте новому прем'єр-міністрові час для наведення порядку! Дозвольте йому вирішувати існуючі проблеми і не створюйте нових!" Залізничники Лодзі послухали заклик лідера "Солідарності" і припинили страйк.

КОЛО 5,000 СЕЛЯН з провінції Воеводина приїхали на тракторах в столицю Югославії Београд і влаштували демонстрацію біля будинку парламенту. "Діти треба корів, а не селян!" — викрикували демонстранти, протестуючи проти штучного зниження цін на продукти їхньої праці. Селяни обвинуватили уряд в тому, що він збиває ціни на сільськогосподарські товари шляхом субсидій державних кооперативів. Міністер сільського господарства Стево Марьянович заявив, що селяни повинні осуджувати за свої нинішні бідні минулий уряд. Однак учасники демонстрації сказали журналістам, що їм не легше жити від того, що в їх фінансових труднощах винні люди, які були при владі вчора. Югославська пресою агентство ТАНЮГ повідомило, що 5-го жовтня парламент розгляне справи, присвячені сільському господарству.

Маємо на складі останній твір

Василя Стуса

ПАЛІМПСЕСТИ

Поеми 1971-1979 років

Бібліотека Прологу і Сучасності ч. 170, Сучасність, 1986, стор. 469. Тверда обкладинка, ціна \$30.00 з пересилкою.

Вірші 10-12 пів пів, як казав сам Стус, але лише мала частина періоду 1971-79. Решту сконфісковано і знищено.

Замовляти:

Svoboda Book Store
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07203
Мешканців стеїту Нью Джерсі обов'язує 6% продавного податку

Маємо ще на складі деякий запас книжок

ДОКІЇ ГУМЕННОЇ

НЕБЕСНИЙ ЗМІЙ
Фантастична повість на тлі праісторії
Нью Йорк, 1982. Науково-дослідне товариство української термінології, накладом автора, стор. 262.
Тверда оправа, ціна \$12.00

ДІТИ ЧУМАЦЬКОГО ШЛЯХУ
Літопис долі двох поколінь селянської родини, охоплює більше, як 30 років двадцятого століття.
Том 1-2, сторін 196. Том 3-4, сторін 247.
Нью Йорк. Науково-дослідне товариство української термінології, 1983.
Тверда оправа, ціна за том \$15.00
За оба томи \$25.00

ВНУКИ СПІЛІТНЬОГО ЗАПОРОЖ'Я
Оповідання й новели, хоч і українські, але американського походження. Після великого ісподу у широкій саїті, внукі сплітніх запорожців прищепилися на новому ґрунті, але й не забули, який їх корінь.
Видання Істиво, "Добра книжка", ч. 218, Торонто, 1981, друком Гармоні Принтінг, сторін 144.
Ціна \$8.00

До набуття

У КНИГАРНІ СВОБОДИ
30 Монтгомері стріт, Джерсі Сіті, Н. Дж. 07302
Всіх мешканців стеїту: Нью Джерсі обов'язує доплата 6% ставового податку

Шевченківський симпозиум в УВУ

Для вшанування 175-річчя з дня народження Тараса Шевченка у Мюнхені в Українському Вільному Університеті в суботу, 29-го липня відбувся науковий симпозиум, в якому взяли участь професори УВУ, учасники літнього семестру 1989 року. Симпозиум підготував з рамені філософського факультету проф. Володимир Жила, відомий науковець і організатор, вправовуючи, що в ньому братимуть участь професори, студенти і курсанти УВУ, а також з цього скористає наше громадянство Мюнхену й околиці.

Програма симпозиуму (наукової конференції) складалася з двох частин: в першій сесії прочитано чотири наукові доповіді, повністю присвячені творчості й діяльності Т. Шевченка, а в другій — три, що тематикою в якійсь мірі були відомою нашого Тисячоліття.

Відкрив симпозиум організатор проф. В. Жила, що був керівником обох сесій, вітаючи учасників, а за президіальним столом — прелєгентів.

Програмову доповідь "Тарас Шевченко — поет української нації" виголосив проф. Володимир Жила. У своїй доповіді прелєгент накреслив постать Шевченка, як національного поета і просвітителя, якого твори, окрілені нашим козацьким минулим, стали зразу духовним і історичним унаправленням нашого народу, надали йому національної свідомості й гідності.

Проф. Ігор Качуровський у своїй доповіді "Стилістичні засоби в поезії Тараса Шевченка" розглянув стилістику поезії Кобзаря і при тому дав порівняльну аналіз його поетичних творів, цитуючи окремі приклади.

У своїй доповіді "Тарас Шевченко — видатний український педагог XIX ст. проф. Блянка Єржакова характеризувала розвиток нашого шкільництва в першій половині XIX ст. і представила поета, як просвітителя і педагога, зокрема в пізніших роках його діяльності.

У своїй доповіді "Суспільно-економічні погляди Тараса Шевченка" проф. Микола Богатюк представив суспільний поділ і трагічне становище селянства в часи кріпацтва і критично навітілив економічне становище в Україні в XIX ст. на підставі окремих творів поета.

Після короткої дискусії відбулася перерва для відсвіження учасників, а потім продовжувалася дру-

День Союзянки — 1989

Окружна Управа Союзу Українок Америки, Нью Йорк, влаштувала в неділю, 20-го серпня, на гостинній Союзівській черговій, традиційний День Союзянки. Вранці перекотилися над кетсильськими горами буря-грозовиця, але вже протягом однієї години розвіялися грізні хмари і погідна, соняшна неділя вітала вірних, що спішили до церкви на святі відправи. Місцеву громаду збільшили в церкві гості з далекого Нью Йорку, із стеїту Нью Джерсі, а то й із інших районів.

Після Святої Літургії, 89-ий Відділ СУА в Кергонсоні, на чолі з Стефою Барановською, приймав гостей смачним полуєнком, за що ж вони наприкінці відспівали гімне "Многая літа". Окружна Управа з вдячністю відзначала великий вклад праці цього активного Відділу у святкування дня Союзянки.

Після полуєнку гості перешли нагорі, до залі "Веселки" де о годині 2-й по полудні почалася програма, однією з атракцій якої була велика фантова льотерія. Леся Гой, голова Окружн, відкрила програму, вітаючи численно зібрану на залі публіку, та передала ведення програми Стефі Косович, культурноосвітній референт. С. Косович припала честь представити дорого гостю з рідних земель Ірину Чабан. Коротким, влучним та зворушливим словом прелєгентка віддала честь українкам-героям, які активно борються та не бояться віддати життя за свої ідеали. Окреме слово присвятила і тим тихим героїням, які не опинилися в тюрмах, але які по-геройськи стоять поруч своїх ув'язнених синів, мужів, братів.

І Чабан висловила велике признание громаді на поселенні, яка зуміла серед чужого моря зберегти свою національну свідомість та передати її своїм дітям, а то й внукам. У рідному краї, сказала вона, воюючи, вдержувалася національність, а ви тут, на чужині, без меча, і задержали, будучи тривічними пам'ятники нашими церквами, школами, новозаснованими інституціями, а то й катедральним вищою навчання: дітей своїх навчили традиції і рідної культури, та гордо їх задемонстрували чужим народам. Зокрема прелєгентка зупинилася над невтомною діяльністю Союзу Українок Америки, його допомогою акцією на рідних землях та в діаспорі. Перебуваючи вже декілька місяців на американській землі, Ірина Чабан відчула та зрозуміла становище громади на поселенні бо, як сказала, "знаю тепер, що таке чужина, а що рідне небо". І думки свої передала зворушливими рядками власної поезії.

Дальшою точкою програми був виступ маестра-бан-

га сесія симпозиуму. У цій сесії виголошено три доповіді, в тому числі одну мистецького спрямування.

Про відома пам'ятку руського письменства "Слово о законі і благодаті" і досліди над ним" доповідав проф. Дмитро Штогрин. Прелєгент представив детальний огляд цього твору і подав оцінку ряду праць його дослідників.

Про "Монументальне мистецтво Михайла Бойчука і його школу" доповідав д-р Богдан Стебельський. Він представив творчий розвиток у вибраному стилі відомого мистця, що не пішов на співпрацю і не піддався зрештою школою політичного повороту, "соціалізму" більшовиків: і був заарештований. Присутня дочка дещо уточнила дату арешту і смерті батька у Києві в 1938 р. на підставі оповідань матері.

У своїй доповіді "Ідеал людини в Поученні дітям Мономаха" проф. Володимир Янів представив з огляду рідниного і духовного відому пам'ятку нашої давньої літератури княжих часів і наголосив її ідейну вагартість. В ній відображений вплив християнства на розвиток нашого права.

При кінці симпозиуму відбулася цікава дискусія.

Б. Кузь

Дуристу Романа Левицького, який відспівав декілька пісень, а як надаток на бажання публіки, ще одну пісню — "Даа колорит".

Від 83-го Відділу публіка "одержала" гумореску ЕК-а яку інсценізували члени то го ж Відділу Стефа Косович та Варка Бачинська. Веселі дотепи на актуальні теми розвеселили публіку.

Розвагові сили 62-го Відділу з Глен Спей репрезентувала його членка Оля Линник, яка відчитала два власні вірші, а саме: "Гласність не для нас" та "Дзеркало".

Останньою точкою програми був фільм-концерт "Пісні Бескидів", награний на стрічку в часі дійсного концерту у Львові в залі С. Людкевича. Тут маємо лемківські народні пісні, зібрані та оформлені музикологом-композитором Іваном Майчиком, у виконанні народного лемківського хору, солістів співаків, а також хору Львівського музичного училища під орудою І. Майчика. Здебільшого музика і слова меланхолійні, сумні, немов віщували ліхи події, переплітались веселими пісеньками "Я не буду казувати" або "Ей, співаємо се, співаємо". Все ж таки заголовки пісень як "Зашуміли ліси", "Чорна гора неора на", "Журя я ся журю", або слова: "До полудня цви ла, по полудні апала, Ож моя веселість на віки пропа ла"... вказують на сумний настрій народної творчості Лемківщини. Наприкінці хор Львівського музичного училища заспівав пісню І. Майчика до слів Івана Франка "Нехай і так".

В деякого з присутніх думки помодрували під рідне небо... Та треба було повертатися, бо програма добігла до кінця і реальний звук голосу Лесі Гой прощав присутніх, дякуючи за участь у традиційному Дні Союзянки.

HELP WANTED

ПОШУКУЄМО ВЧИТЕЛЬКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
до ШКОЛИ СВ. МИКОЛАЯ В ПАСЕЙКУ, Н. Дж.
Голоситись тел.: (201) 935-7882

Скористайте з виїмково доброї нагоди!

ПРИЙМАЄТЬСЯ

ОГОЛОШЕННЯ до Календаря УНСоюзу на 1990-ий рік
який цього року виходить накладом 15 тисяч примірників.

Цим Ви зможете познайомити весь український загаль з Вашою установою, Вашою професійною обслугою, чи Вашим підприємством.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Одна сторінка	\$90.00
Пів сторінки	50.00
Чверть сторінки	33.00
Одна восьма сторінки	20.00

Реченець замовлення оголошень до 23-го вересня 1989 р.
Належність проситься надсилати:

SVOBODA
30 Montgomery Street • Jersey City, N.J. 07302

HELP WANTED

Молода, енергійна жінка (глухо-німа) шукає працю в м. Нью Йорку, (чищення помешкань, варення і т. п.) Телефонувати в будні 5-10 год. веч.
(212) 260-5693.

О. Руденська

ВИДІПШЛИ

● ВІД НАС ●

ГЕЛЕН ВОЗНЯК, член УНС Відд. 164-го ім. Св. Духа в Берку, Па., померла 29-го липня 1989 року на 84-му році життя. Залишила у смутку синів Івана і Стефана, внуків і правнуків. Похорон відбувся у Берку, Па.
Вічна їй Пам'ять!

Тимко Бутрей, скар.

ОЛЬГА ЧОРНИЙ, член УНС Відд. 108-го ім. Св. Духа в Лейквуд, Огайо, померла 23-го червня 1989 року. Нар. 18-го травня 1915 року в Пінтсбургу, Па. Членом УНС стала 1914 року. Залишила у смутку дочку Діану Кусак. Похорон відбувся в крематорії.
Вічна їй Пам'ять!

Інн. Кошаль, скар.

BARCA COMPANY
ESTABLISHED 1981

26 First Avenue
New York, N.Y. 10009
Tel.: (212) 473-3550

Всі шкільні книжки ПРОСИМО ЗАМОВЛЯТИ в АРШ. На складі книжки ВСІХ видавств. Одержите на спідучий день після телефонного замовлення.

● НА ПРОДАЖ ●

Мене запитують чи я маю яку брошурку про моє здоров'я і моголіття. Моя книжка "Історія могої Сури" має мій секрет здоров'я і моголіття.

Як Ви замовите всі бджоляні продукти за 30 доларів, то ще додайте 10 дол. і я вишлю Вам всі бджоляні продукти і мою книжку. Якби Вам не подобалася моя книжка і Ви відіслали мені її до 30-ти днів, то радо зверну Вам 10 доларів. Дві порції бджоляних продуктів і моя книжка за 60 дол. вже з пересилкою до Вашої хати. Пишіть!

MYRON SURMACH
169 W. Saddle River Rd.
Saddle River, N.J. 07458
(201) 327-6072

HELP WANTED

ШУКАЄМО ЖІНКУ
до опіки над 2-ма малими дітьми і легкою домашньою працею. Просимо звонити після 6-ої години

Tel.: (201) 857-2704

BUSINESS SERVICE

КРАМНИЦЯ "ICON"
продас: ІКОНИ, КОРАПИ, ПАМ'ЯТКОВІ РЕЧІ, наприклад: ГОДИННИКИ І ЗОЛОТО РЕЧІ. Маємо РАДІО, ВІДЕО НА УКРАЇНУ

230 East 14th Street
New York, N.Y. 10003

FUNERAL DIRECTORS

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

ПУІС НАЙГРО — директор Родина **ДМИТРИК**

Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y. 10009
(212) 674-2568

LYTWYN & LYTWYN
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга ЦИРА і ЧЕСНА. Our Services Are Available Anywhere in New Jersey. Також займаємося похоронами на цвинтарі в Бавнд Брукку і перевезенням тілних Останків з різних країн світу

UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Avenue (corner Stanley Terr.)
UNION, N.J. 07083
(201) 964-4222

UKRAINIAN NATIONAL SERVICE
Управа Українського Національного Центаря-Пам'ятника та мавзолею полагожує всі справи пов'язані з похороном і похованням в 3CA.

4111 Pennsylvania Ave., SE
Washington, D.C. 20746
Tel.: (301) 568-0630
MAIL: PO Box 430
Dunkirk, MD 20754